

ACC. N:R M. 14973: 1-17.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *J. L. Svensson, Rästorp*
Härad: *Sunnerbo* Berättare: *" " " "*
Socken: *Heimeryd* Berättarens yrke: *lantbrukare*
Uppteckningsår: *1954* Född år *1869* i *Heimeryd*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Kvinnor och kvinnligt. s. 1-17.

LUF 99

5/11-54

Brev; bif. uppskrif. M. 14973.

Bergshult den 3/11 1954

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

Jag har vid anteckning av kvarnar i ortaget såg med det var kantaranda
faktiskt men är nu gjort genom att det var så vantigt med såg vid alla vatt
bänkarna. Och det har gått samma väg med såg som kvarn der kvarnen
är i bruk är sågen det med och der kvarnen fått förfalla har sågen också de
har följts åt både i bruk och utgående

M. A. H. J. L. Gunnarson

Första delen på 1800 Talet och fram till mitten derav hade många arjar-
lande egna kvarnar och mod de sin säd sjökar eller det var kjostrkvarnar
skvallkvarnar kallade. Och man har minnre på många sådana i bruk här
på orten fram till 1900 Talet man enstaka tigen. Men först på 1900 Talet kanske
före med som det började byggas större Kvarnar med vattentjuse och
mycket större stenar nylade och dessa manade mycket fortare och var i sa-
noga om den inte var så tom heller vid små Kvarnar med stänsteman
fick den väl lov vara här tom. Och dessa började man frammanad mald
och de små gamla blev övergivna. Och när man de måste man en och
annan kunde få stå rätt länge och användes vid något tillfälle
vid dessa nyare större kornan var alltid ständigt. Men om man allta
mot kunder antingen det var egen kvarn eller arbedskad. Till var
viktigt vid dem kvarnar ett stop på skäppa. Allt utstikt åt inna
i kvarnningen man kan tömde ut säcken såg man vad det var och var
pilot för sammanbring. Vid de måste kvarnar var skaka och kross
på senare än och extra betalt för det olika för grynkor eller foderkor.
Alla dessa kvarnar var byggda med vattentjuse men på senare
än Turbin i alla på vintern man det var kallt var det mycket arbete

Suf 99

1.

med sooring när wattenhjulet war fastfrossit och fullt war is öfver allt det war
 arbete för att få bort flödet genom att blor med turbiner ifråga om sådant
 At the dessa kvarnar war underreningens byggd med kistad stum det war
 nödvändigt för vid wattenhjulet blor alltid watten i sidanar kus jukt
 wara här arningar förut och takresten den tredje Och nyordiga för lag
 ring bådar som ofta förkom vid många olika tillfälle Det war in
 till ända bygge kvarnen och inredningarna i kvarnen den war fråga
 om gott virke till att hysla stum i wattenhjulet och att virket i watten
 hjulet det bästa som kunde finnas för att kunna stå bi så länge
 som möjligt det jukt alltid wara watten kugga i hjulet skulle wara åker
 bok det här daste trä de winte om och till lyktarna som dröar orarsten
 war Och att virket till inredningarna i underhuset fick wara anförta
 klassen Gafth tilltagat och wäl högsatt med stånars för att låta
 påfästningarna När en sag när de kistade wäden i hjulet stum den
 fick domkraft till det kunde brändas en när det war mycket kort
 och war matlid och ont om watten vid dessa kvarnar inom Flimsnyd
 socken att man fick köra till kvarnare vid Laga i Traryd eller
 Markaryd socken den war flera wattenkvarnar för men är borttagna

mer på senare tid några personer brukade Thorsås och Tingsås och an-
 dra av Lydka aft. Vid alla dessa kvarnar är inrens. Flimmeryd socken var
 såg arbet och flera vatten såg med in vid kvarnarna för mer efter
 den gamla tiden var de vatten kvarnar inrens. Flimmeryd ^{sockens} samt alla de Tullkvar-
 nar med vattentjukt var här antiken de i gamla och gamla kvarnar för
 sammalång och såg mer med agt. Det hela för år 25 år sen Flimmeryd kvar-
 nar såg kvarnar med skata gångrätt kvar och såg gamla att kvarnar ställe med
 mycket mått mer med agt för några år sen och byggd totalt kvarnar i byar.
 Totalt kvarnar och gamla kvarnar för sammalång såg och spännyd såg
 såg i bruk och i mycket vatten boken gamla att kvarnar ställe kvarnar för
 sammalång och såg mer är med agt de gamla vatten för in det är som
 Men byggd är nyare den i samma by på senare år och i samma stid vatten
 kvarnar gamla att kvarnar ställe med mycket mått två par stannar skata kvarnar
 och såg är i bruk ännu mer och mer har framman mått. Den kvarnar
 byggdes om den först på 1880 tal av ägarande ägare Gustaf Johansson han
 var själv kvarnarbyggare och byggde flera kvarnar. En ^{hög} stället var och i kvarnar
 byggare han och dessa får för ämnes Flimmeryd och var en gamla att kvarnar byg-
 gare. Dessa var enastående män kunniga i många yttan av olika slag

Gustaf Johansson var Nyönare jämt liksom hans broder Olof och hans broder
 uti Flakland och var Kvarnägare Gustaf Johansson hade ären rätt så stort
 jordbruk att sköttes mästligt han dog 1776 65 år gammal Hans son
 Ludvig är nu ägare över det hela och kvarn och såg är i bruk som Turbin
 insatt för snick 25 år sen ären han är nyönare Nyöarna i Ta är arbeta och
 smed. Byd gammal att kvarnställe om bygd vid 1870. Tot kvarn och såg och
 Snickerifabrik ett tag men är mestadert för en del är sen genom ombyte
 på ägare Fagerdals ett ur gammal att kvarnställe med Tullkvarn och såg men
 bygdes om helt första delen på 1870. Tot ar en skogskarandare förenen från
 Långbukt och Otto Friberg den senare övertog det hela och var ägare till 1907
 när han dog Den var kvarn och nymoderat såg mångbladig ram och rumsäg
 för kartrind den tiden den nymoderaste man visste om här på orten lång
 tid Friberg var den förste här vilth omkring som började driva skogsavrik-
 ning i stort Han köpte skogsparken och skogshusman och avarkade den
 stora skogen som var god om den tiden mögen skog och sådde sedan gårdar
 ut till ny bönder i riket som förädlades kom stälkornas och hursade hem
 ma köpte rätt så stor gård i byn skogsgård som han och ä ägde till
 sin död Efter Friberg kölden gård för sig och Kvarn och såg för sig

Anton Jakobson köpte Kvarnen och såg Boningshus och jordområde där
till och byggdes till Smickarefabrik och har skrivit det härligt stort man var en
god smickare dog i år 1854. 69 år gammal. Förbättrade kvarnen och såg spinnst
och spänthyvel ägare Albert Lindkvist är själv nyotnare och ägare
Ett jordområde med boningshus intill Flutte kvarnen och såg skåpa kross
och spänthyvel. Gammalt Kvarnställe med två par stenar och stort mäl-
lag och maldes mycket för Kvarnen här byggdes väl först på 1800-tal
dessa brändes ner 1891 på sommaren men byggdes upp igen samma år
och var färdig att mala på kvisten och alltså mycket mald. Och turbin in-
satt för sista 31 år sen och kraftstation för flera byar i tid man blivit
äde för en tid är nu genom dödsfall var ägaren och hade iotannesjöns
som varit ägare från först på 1860-tal och sin hustru Karl Jönasson till
1934 han var själv nyotnare och skötte det hela sin tid. Men ^{han} var på de som
gick det i flera. Någon ägare var Karl Pettersson skötte det väl och var en
god nyotnare och gjorde allt i ordning och mälldagst ökade mycket mer
så dog han och blev sedan samma ägare som inte kunde driva gäset
och inget mald kom en arundator flyttade därifrån och det hela blev
äde. Skrubberyd gammal kvarn för sommaring men nerlagd

för flara år sen. Stansjö kvarnen och såg byggdes sist på 1800-talet
kvarnen för sammalning och såg med smärghälsig sam och kantsåg
och sågades sig ut i vatten brändt ut första gången på 1730-talet och blev i upp-
bygt igen igen. Allt detta kvarnen har varit i skattat de stora tullkvar-
nare och gjort sina ägare god inkomst. Kvarnägare och Mjölnare var
för de bästa sätten för landbyggen både här på orten och på
andra orter och man vänder till vattenanslag för den billigaste
drivkraften och vattenfall hade högt värde men på senare tid bli-
vett i vagnerna och merhögda. Eftersom kraft och Motoren driften tar bort
vatten kvarnen i jäga och både kvarnen och såg utom en och annan som
har jordbruk vid och kan använda för eget bruk och något främmande vid
Tillfälle Bänderna har nu egna kvarnar och mal sin råda jästka krumma
liksom första delen på 1800-talet när de hade sina tjälkvarnar och är nu
inte många kvarnägare eller Mjölnare som direkt kan driva detta yttre
Lagring har ju blivit inkomst bättre på senare tid än i tidigare här
på orten. Kjötte eller skrotkvarnen har jag skrivit om några gånger förut och
som ett minne är en såsom flyttat fram till Marknäs på församling
när området och uppstått den som den var i Stenbo med den maldes på den

Dammar och äggvaxingar som användes stann och fyller i fogarna och mossor och
 grov jord och är som den. Och munda luskor som till hvarannan och som vid si-
 dast för att släppa vatten förbi när man inte använder det för vaxning
 och när det blir för mycket fisk det flöda öra och vattenflod. Och vid sidobest
 kan vara svårt med äkta för att alltid gått om fisk i vaxning här
 Innan an de vaxte som ser ut fisk detta. Inom hällen med trävirke som
 vax användes stannar och grov jordvax mot dem som är deligt. Man kan
 se många faldiga sidena gamla dammar anläggningar vid alla störs
 vattenlägg och de går aldrig bort. Vid alla stora vattenkräkan har
 varit kvar som för ett år efter dem som vaxt men två åringt ser
 de användes är inte gått att säga. Ringkräkan eller vaxkräkan har
 aldrig försitt här i skogabygderna som har varit gått om vattenfall och
 är från störs och nämnda störs. Och vattenkräkan har varit för den bästa
 och billigaste alltid den det varit länge för det. Ringkräkan har varit på stätt
 bygderna där var gått om det för men det var några billiga kräkan
 Det var för gått om det på stätt bygderna både i skinn och kallvord. Och
 på vaxning och vaxning var mycket ringkräkan. Och även dessa
 var olika störs och mindre och vax olika tygl och försen. Men har varit

gätt bort de måste nu på senare år. Dessa var alltid på sina höjder och
stora en del och var lustigt och när de gick och olika namn på dessa var
det. Själens vikare är något som en aldrig hört men förstår väl det
funnses med det namnet. Själens vikare är också främmande och drifning
därmed detta är främmande namn och benämningarna och kan gylla
mig något här. På de små kyrkorna var väldigt med två klasser och
på de större tre klasser och kanske fyra med väl olika efter stors
del. Skolan och gymnasiets började först här på orten vid de större kyrkorna vid
begravning i trä. Skolan här var den förste klassiga skolan på orten den tiden
och ägdes av Landtmätare J. W. i Modet. Skolan här första gymnasiets
här man visste om det var först på 1880-talet. Den tiden och då kom
mycket här och gymnasiets var något nytt och härligt. Skolan här blev
fört mycket utgå som utnyttjat i många fall och folk körde långa vägar
till till kyrkan och en körd såg de många i köp så den som hade stort
bass och var då väldigt komna till kyrkan på eftermiddagen och bli
kvar över natten för att på natten och kassat med sig hem. Mycket fick
inte ha bestämd arbetstid utom när den ^{var} förändrad fick han arbeta hela
natten väldigt. Det var nyordig kammar i kyrkan med klockning

säng och soffor bord och stolar och kunde vara flera samtidigt. Och nysselig ställe
 för djuren med. Och sedan var det flera kvarnar som sattes in i likadana maski-
 ner i Hinnerups kvarnar och Hults kvarnar och det blev gott om sådana och sedan
 köjade bönderna och de mindre konar och köpa gryn och mjöl och odla veten i
 stället för korn. Och så blev inget för dessa maskiner att göra och gick de bort.
 Och korn för födersäd har kommit i stället vid de kvarnarna som är i bruk ännu.
 Vid alla dessa stora Tullkvarnarna var alltid en kammar inredd för kundarna i
 kvarnarna och mjölnarna var der mycket själva på vintern när man fick in så
 mycket på nätterna och var jämna sällskap ofta flera personer och tiden gick
 fort. Vid de stora kvarnarna var alltid mycket orrankus pålats för snäll som ofta
 kunde bli så mycket och en stödderdelinga snö och snö var ofta stödderdelinga
 snö och snö och snö och snö och snö och snö och snö och snö och snö och snö
 bygga ut som de jag först nämnde vet jag inte. Tull var för en annan betättning
 för maskiner och det fanns så de som behövde maskiner och i paringor för and-
 anser inte ofta. Kvarnägaren eller mjölnaren sådde sådder om han inte
 själv hade bruk för den sådd gick gick alltid lätt att såtta för ofta
 fetade mjölnaren sin och använde sin sådd själv och kvarntullen
 kom bort var vid de första krigsåren 1914-20 där kostytan kom

och mätningarna skulle beteckas i jämnin g ar och bonderna skulle ha malkort.
Och de som hade mer brödsäd än iansonen på jorden fick lov hämna på frän
sig det som övra var. Iansonen fisker i kvardammen förkom väl i för det
var väntigt med åkista med buk och till vid sidan om kvarstuckan fiske
tillhörde i vanliga ^{fall} nyötarna och kunde vara betydligt vissa tider ävens till
att sälja och det gick alltid bättre. Konsumens av nyötarna kunde väl vara i olika
former. Måta väl och tillmätiga kunderna väl och bjuda på kunderna och
göra bjusdingar och kaffery. Nyötarna och familj var alltid med de högt vär
derade i bland. Almenheten var väntigt. Och ekonomiskt var en nyötarens alltid
det bästa och yttareningen vid kaka och samlingar var nyötare och familj
de främsta. Nyötare och sköter kvarn var inte så exakt. Den skulle kaskas
och för att komma måta väl och bra nyöt fick kvarnen vara väl omad
och gä. Tyd och fint det hördes väl så snart en kom in i en kvarn när den
gick om den var som den borde vara eller i och nyötare klar därefter det fick i
vara guld och för godh kulla. Och en nyötare fick vara väntig och tillmätiga
mede med klla. Tjän och snarlig passade inte. Att Tjän så den särskilt in
när man tog den till kvarnen var väl väntigt för ofta till de som
työta kvarnar som inte var refflade. Äman förades att så den var väl

Tora men till de stora var inte så noga. Men kunde handa om den var my-
cket dåligt Tora och ny och i berättning att den kienta fast och då fick ny och man
Ta upp kavarer och harka den för att få den ren men det hande inte ofta så
dåligt Tora så de fladda man hängt till kavarer var det att Ta stort lass med
sig och ut tidigt på morgon för att komma först och få matit och få lassit
med sig hem igen så fort som möjligt. Den som först kom till kvarn får
först matit. Alla hadde sitt namn på säckarna och vägar var inte vanligt
för det fick gå efter måttet på kavarbingen och gott förtroende emellan
ny och man och kunder. Och först kom det att ny och man tillade för mycket men
än vanligt regel var fick han snart inget att mata. Och hans vägar som
vägde sina säckar när de både tog dem till kvarnen därifrån en ny och
man behövde väl sköta sitt yrke om det skulle gå med framgång. Det
inte tyddigt namn på säckarna satte ny och man tapp på vägar vägar
säck med namn som lånades för brukning om det inte stannade
men det matit och fick lassit med sig hem. Det var nödvändigt
för man och en skulle få sin säck tillbaka när det var matit vid tillfälle när
den var mycket både onsdag och matit och att var och en fick sitt igen
att nå det behövde gå genom kvarnen mer än en gång först kom det inte

Vid de näste större tullkvarnar var varantligt med två kvarnar och då en
 användes den ena för brödsädd och den andra för fodersädd och två kvarnar gick
 på städ det intes så länge att man ett halv sädd och öfning hade bräddat
 men varit syfte för att bräddas och äldes brödsädd och fodersädd på samma
 kvarnar fick den göras väl ren vid ombytet särskilt om brödsädd skulle
 malas efter fodersädd. Och vid god tillförlit kunde mjölnaren lagra av olika
 slag av vaxer och det fick ingen beröring med vaxtamat vid ombytet.
 Låra till mjölnare var varantligt av söner av mjölnare för det har förr
 ansetts som ett bra yrke. Och annars tog de till större kvarnar ut på
 slättbygd den nästan tid och lärde det rätt så fort och var nog arbete och
 bröddas fanns alltid med vid kvarnen. Rum var alltid vid kvarnen för
 bonderna men man fick de väl ha med sig om de var beredda på
 att stanna så länge att de behövde någon. Och de som inte var rent
 långväga och mycket mald för så lättnade den och hämtade
 den en annan dag var varantligt när det hörs mycket mald på hösten
 när bonderna tröskat och fram till jul var alltid mycket skäld vid kvarnen.
 Och fick ha god utnyttning till både om man och skattn sädd vid den tiden på
 året var varantligt mjölnaren malde både mat och dag det var nästan alltid

12.

och hade sin extra köld i kvarnarna och kaktungen och varmt
 der för att lägga sig men emellanåt han fick passa kvarnen. Och nyöarna
 som hade blev ofta såtokapflara stycken i hand och använde nyöarna spår
 händer ofta någon hade sin plöts i fiskarn med. De som hade långt till
 kvarnen och bra tid kom de med korallen och fick mat för aratten och da-
 garna korta sparade de arbetstid och många värderade nåttapu med. Det var
 en fisk korfaisin egen såd. hem och varit stas för sig vid aratten kvarnen
 var de använde av vind för malning andra förhållanden var det för aring kvar-
 nar der det fans för att kunna använda värl och gott nyö och fick en kvarn kor-
 gäst jämt och fint gjorde dem inte det blev inte gott nyö. Det var värl lika vid
 alla kvarnar. Ving kvarnar var ju bror de av vinden och vid hård bläst var
 det svårt att reguleras. På öland skulle vara gott om ving kvarnar för man har
 väl gott bort på enare tid. Till stor del ersättning för allt malning man anser är
 väl i penningar och har förändrats så mycket på kort tid genom att så många
 har satt upp med kvarnar hemma och mat sin såd. slätra. Och finmalning
 skickas de bort till större kvarnar eller köpa finmal och Bräddilar kör
 omkring i kvarnar och många köper sitt bröd även på landsbygden.
 Men finns alltid några som håller i med det gamla sänder och bröd

Det har hänt att jordägare och borthaga sådana dammfästing
som rättensskadade mark för odling och blivit vidlovlig prosomund
höll efter gamla kontrakt och handlingar vid byggen det av kvarn och
dammfästing som var byggda för och 100 år sedan. Men när dessa Elektriska
Tar överhand och kraftstationer i stället gör många av dessa kvarnar bort
att det var förtjus det eller farligt. Inga vissa dagar har en aldrig hört
eller olika gemensamma och orsaker härtill att lägga säkra på
vagnen med knuten framåt var alltid. Inga antigt om en att det hadde
slagen betydelse någon betydelse. Det jag inte hört och figurer i olika
flammar klav och annat i kvarnar var mycket vackert om en att det skul
de vara som någon sökte bort för något eller vilka som gjort det var
vad ingen visste. För guds när bändarna skulle ha något till guldskan
alltid mycket om att vid kvarnar. Och ansågs för en fördel att få ma
det när kvarnen var kall för di. Men brödet vittare. Och var därför säkra
på en söndags morgon där som kunde komma först till kvarnen. Då
kvarnen snällhörd vid klockan ett och två natten så fram och där var gån
den full med köare och bland många kunde inte mer än en vara först
men som tyckte det var roligt och säkert. Men det i kvarnkaparen en

På 1800-talet och rätt så långt framåt på 1900 var mycket småbönder och Torpa
 ut som bar en säck säd till kvarnen och av de flesta mjölnare var en all-
 män regel att inte tulla av dem. På senare tid förekom det mera sällsynt
 sådana småbönder och inte brödsäcker nu eller gjort för flera år sen.
 Utom köpa mjöl eller bröd. På 1860-tal var en bondi inte långt härifrån
 som trodde mjölnaren tullade mer än vanligt och rättvidt och bestäm-
 sig för att vakta mjölnaren och för att inte följa honom jämt satte
 han sig på trappan för att kunna ha utblick både deruppe och nere.
 Och mjölnaren hade svinkus och svin vid sidan om fårartallen och
 gick till dem en värma och löste så den ene ut en och ködde ut den
 och när han kom in i kvarnen såde han till bonden den ene
 om en är ute på gården. Och bonden måste gå och ta reda på om
 också fick mjölnaren vara själv i kvarnen en stund mins väl
 båda must är döda för många år sen. När det var år som det var myg-
 ke stort och ont om vatten så mindes ännu och en måste köra köra till
 kvarnen vid lagom för att få maten och en var inte vanlig kund utom
 tilljällig förtade de att tulla två och tredubbel mot vanligt. Bland för-
 förändringar i ett i ens minnen så min det väl ha varit på kvarnen och

Lagwårken och den drövt utry på lands bygd den De gamla sagan med
en ktinga och stocken fick Jas Tillbakas för varje ädm Till hiltvaran skuren
Och lämna cirka 6 tilm för att hålla den ihop Till den var skuren hela
och Kantar bräderna med yxa var vandigt Vid Lageräm var många
kvannar och sag för här inom Traryds och Markaryds socknar
som vi här här från Flinneryd besökte vid svär mktid Traryd
Skasta Kvannakroon inom Traryds socken Kvannakroon var gam
malt kvannställe bygdes om helt på 1880 tal Kvann grundväsk dekt
och nyssodernet förbättrassikt sag av Gustav Bergh Toren som var
ägare och den stora skogsaffären den tiden och har varit i bruk till nu
först på detta året kortaget helt Tinsfors Gällarböke Ringfälla Ang
gabäck Sjunde inom Markaryds socken Alla dessa är korta och varit
för lampor och kortare tid sedan Tanneryd gammalt kvannställe
inom Markaryds socken man i rida kända och ärtbruk ännu äg
re David Persson sjöbo nyfödanare sagan och Byggnästare de
måsa g kunnig om alla Detta kvannställe gannade de oss av för här i
kunnade sak för sagan var det varit närmaste Här var många klädig
sam och rumsäg för Kantnering var för alltid mycket sagning med de

började på värsidan vänligt här arbetades i skivt sägen gick bädd
 siddt och dag ifrån de började till långt fram på sommaren Men upphäth
 för matning om det kom snälle men. Hvit mindre på snare tid ifråga
 om sagnen om Elektriska och Motorsägen Vid Hetta kvarnar uppkom
 en rätt biträvlig process vid 1915 mellan Kvarnägaren Karl Eklöf Jönsson
 och Jendägarne bransör Danfestet till kvarnen och höll på fyra år
 Håra och Domare till Håra Håradsmändens och mätte och körtade det
 hela dammen och den beständes till den hörd den var ifrån den början
 Här var många Tingasammanträde och många vittne vid tinget
 från båda parter Och gamla papper och handlingar ifrån den tid
 det byddes Men det gamla höll stånd som var skott och gjort ifrån
 den början Och Kvarnägaren behöll segern till skott och Hamnrät
 Ting hutterna blev med det samma förnyade Och Jendägarne förbora
 hade ^{börjat} sort process Men när Kvarnägaren kom till 1930 till Jendägar
 stes omställning ifråga om både matning och sagnen Och hans aft
 Tera idare K. Erik Pettersson utökade mätlaget och skötte allt väl och satte
 in en Ellyssa till flösa byra och ökade och förätthade i allt Men han dog för sin
 sin och som har det fått förjatta hela rörelsen den nu ellagd.